

گزارش نویسی

انواع گزارشها

بخش های گزارش

اصول و مهارت های گزارش نویسی

معنای لغوی و اصطلاحی گزارش

- * گزارش در لغت به معنای تفسیر یک قضیه، شرح و تفصیل خبر یا کاری که انجام یافته است
- * بیان و اظهار یک موضوع
- * گزارش در اصطلاح، انتقال اطلاعات از فرد یا افرادی که آنها را می دانند و یا به طریق علمی بدست آورده اند به فرد یا گروهی که نمیدانند و نیازمند این اطلاعات برای اتخاذ یک تصمیم هستند.

* گزارش نویسی عبارت است از تحریر اخبار، اطلاعات، حقایق،
علل مسائل و رویدادها و تجزیه و تحلیل منطقی آنها با رعایت
دو اصل ساده نویسی و سالم نویسی برای رسیدن به راه حل
صحیح درباره یک موضوع

پرسش کلیدی: زیربنای یک گزارش

* پرسش کلیدی را می‌توان زیربنای تهیه و تنظیم همه گزارشها دانست و بدون آشنایی با آن، هرگز نمی‌توانیم یک گزارش حرفه‌ای تنظیم کنیم.

* نخستین نکته‌ای که باید در یادگیری مهارت گزارش نویسی به‌خاطر بسپاریم این است که: هر گزارشی، پاسخ به یک سوال است.

* مخاطب گزارش کیست؟

* هدف از تهیه گزارش چیست؟

* گزارش قرار است پاسخگوی چه نیازهایی باشد؟

* چه کاربردهایی برای گزارش وجود دارد؟

* آیا از شما خواسته شده گزارش را تهیه کنید یا خود تصمیم به

تهیه آن گرفته اید؟

انواع گزارش نویسی

* ۱- گزارش توصیفی

* مهم‌ترین ویژگی گزارش توصیفی این است که تنظیم کننده‌ی گزارش، باید داده‌ها و اطلاعات و رویدادها را عیناً فهرست، تنظیم و مستند کرده و به گیرنده‌ی گزارش ارائه دهد. در گزارش توصیفی، هیچ چیز به اندازه‌ی صحت و دقت اطلاعات ارزش ندارد.

* اطلاعات گزارش‌های توصیفی، معمولاً مبنایی برای تنظیم گزارش‌های تحلیلی و نقادانه و تجویزی است. بی‌دقتی یا خطا در تنظیم این گزارش‌ها، می‌تواند کیفیت گزارش‌های بعدی را نیز کاهش دهد و موجب بروز خطاهای بزرگ در تحلیل و تصمیم‌گیری‌های بعدی شود.

* ۲- گزارش تحلیلی: به تحلیل چرایی موضوع گزارش می پردازد.

* ۳- گزارش انتقادی: گزارش نقادانه با هدف بررسی های جنبه های مثبت و منفی یک موضوع تنظیم می شوند.

نمونه هایی از گزارشهای نقادانه:

* گزارش فهرست فرصت ها و تهدیدهای حاصل از یک تصمیم مدیریتی

* مقایسه ی دو مدل علمی با یکدیگر

* گزارشی در مورد شیوه ی عملکرد یکی از همکاران در یک پروژه یا ماموریت سازمانی

* گزارش ارزیابی نقاط قوت و ضعف یک محصول یا یک برند یا یک شرکت رقیب

* ۴- گزارش تجویزی: اگر گزارش نویس بعد از بررسی نقاط قوت و ضعف یک موضوع راهکارهایی را توصیه و تجویز کند، گزارش وی تجویزی است.

* نمونه های یک گزارش تجویزی:

- * برای اینکه اقتصاد ایران توسعه پیدا کند چه باید بکنیم؟
- * اکنون که یک سانحه در شهر روی داده چه باید کرد؟
- * راهکار مناسب برای افزایش فروش شرکت چیست؟
- * بهترین روش برای موفق شدن چیست؟
- * آیا بازنشر یک مطلب در شبکه های اجتماعی همیشه خوب است؟

* گزارش از نظر نوع ارائه:

* گزارش کتبی

* گزارش شفاهی

* گزارش از نظر دوره و مدت:

* گزارش ادواری

* گزارش اتفاقی

* گزارش از نظر هدف:

* گزارش کار

* گزارش فنی

* گزارش اطلاعاتی

* گزارش مشورتی

* گزارش تحصیلی

* گزارش اداری

* گزارش بازرگانی

مراحل گزارش نویسی

* ۱- برنامه ریزی، تدارکات و تهیه مقدمات

* ۲- تنظیم و سازماندهی گزارش

* ۳- نگارش گزارش

* ۴- بازبینی و اصلاح متن

یادداشت برداری

استفاده از نرم افزارهای one note, over note

* * در یک جلسه کاری هستیم و قرار است بعداً گزارش آن را به مدیر ارائه کنیم.

* * در حال خواندن کتابی هستیم و می‌خواهیم بعداً از برخی نکات آن در یک سخنرانی یا یک مقاله استفاده کنیم.

* * مجموعه‌ای از ایده‌ها در ذهن من است و می‌خواهیم آنها را ثبت کنیم تا بعداً فراموش نشوند.

* * با یادداشت برداری ذهنم را مرتب می‌کنم تا بتوانم سخنرانی موفق یا صحبتی اثربخش در یک جلسه داشته باشم.

* * می‌خواهیم یادداشت برداری کنیم تا تمرکز بیشتری در فضای جلسه داشته باشیم.

* * می‌خواهیم مواردی از کارها و فعالیت‌های روزانه ام را یادداشت کنیم تا فراموش نشوند.

ساختار گزارش

هر گزارش باید دارای اجزای زیر باشد:

* عنوان

* مقدمه

* بدنه اصلی

* نتیجه گیری

توجه به عنوان در گزارش نویسی

* عنوان باید تا حد امکان کوتاه و با محتوای متن هماهنگ و روشن و صریح باشد. در عنوان گذاری از واژگان کلیدی که در متن آمده است استفاده شود.

مقدمه گزارش

- * مقدمه باید به گونه ای باشد که از همان ابتدا خواننده در جریان موضوع قرار گیرد.
- * مقدمه باید برای مخاطب قابل فهم و معنادار باشد.
- * مقدمه باید در خواننده نسبت به موضوع علاقه ایجاد کند.
- * مقدمه باید به خواننده بگوید که از گزارش چه انتظاری داشته باشد.

* متن یا بدنه ی اصلی:

* محل ارائه آمار و داده های گزارش و تحلیل و تفسیر، بیان معیارها و اثبات ادعاست.

* پایان گزارش:

* پایان گزارش شامل نتیجه گیری و پیشنهادها و راه حل است.

روش قیاسی

- * در برابر مخاطبی که احتمال می رود گزارش و نتایج آن را بپذیرد از روش قیاسی (Deductive) استفاده میشود.
- * در این روش ابتدا نکته اصلی گزارش و مهمترین پیشنهاد آن می آید و سپس جزئیات و توضیحات و دلایل تاییدکننده می آید.

روش استقرایی

* در برابر مخاطبی که گمان می رود در برابر نتایج و پیشنهادات گزارش مقاومت کند از روش استقرایی (Inductive) استفاده می شود.

* در این روش ابتدا آمار و اطلاعات و داده های گزارش ارائه می شود و سپس بر پایه استدلال نتیجه گیری می شود و در نهایت پیشنهاد یا راه حلی ارائه می شود.

مرحله نگارش

- * در این مرحله داده های جمع آوری شده بر اساس نوع گزارش و ساختار آن تنظیم و ارائه می شوند.
- * با توجه به آنکه برای نوشتن نیاز به تمرین است بهتر است اول پیش نویس گزارش تهیه شود تا گزارشگر بتواند بعداً تغییرات و تجدیدنظرها را در آن انجام دهد.

* توجه به مفهوم خلاصه مدیریتی یا **Executive Summary** که از جمله مفاهیم مهم در گزارش نویسی است

* هر چه گزارش طولانی تر باشد، احتمال اینکه تمام بخش‌های آن با کلیه جزئیات، مورد توجه قرار گیرد کاهش می‌یابد. این مسئله خصوصاً در سندهای سازمانی و گزارش‌های مربوط به حوزه کسب و کار، مشاهده می‌شود.

* معمولاً کسی که گزارش را دریافت می‌کند، نسبت به کسی که گزارش را می‌نویسد، از وقت و فرصت کمتری برخوردار است یا به هر دلیل دیگر، نمی‌تواند وقت کافی به مطالعه گزارش اختصاص دهد.

* رعایت ترتیب منطقی در گزارش نویسی:

* مطالب گزارش باید به ترتیب منطقی سامان داده شوند. عنوان های اصلی و فرعی مشخص و بنابر اولویت و اهمیت مرتب شوند.

* اندازه و حجم گزارش:

* میزان حجم گزارش باید براساس موضوع و اهمیت و کاربرد آن تنظیم شود.

پاراگراف بندی

* **پاراگراف (بند):** به معنای مجموعه جمله هایی است که فکر یا مطلب واحدی را بیان میکنند.

* **امتیازات استفاده از پاراگراف (بند):**

* شکستن یکنواختی متن

* کمک به درک تقسیم بندی موضوع

* آسان کردن مراجعه به هر مطلب

* جلب توجه خواننده به تغییر موضوع یا موضوع های فرعی

* گذاشتن فاصله سفید برای بهتر دیدن

مواردی که باید از آنها اجتناب کرد:

- * به کار نبردن کلمات و جملات اغراق آمیز مثل: بی نهایت، هرگز...
- * برانگیختن احساسات خواننده: کوه فکران اینگونه فکر میکنند... خود را به جای من بگذارید...
- * دادن جنبه تبلیغاتی به گزارش
- * قضاوت بی جا
- * استدلال غلط
- * سعی در قبولاندن مسائل بدون ارائه دلایل منطقی

* گزارش باید روشن، دقیق، و خلاقانه باشد. گزارشگر باید بکوشد با حفظ جنبه‌ی رسمی و علمی، گزارش را از حالت خشک و بی‌روح در آورد.

* جمله‌های گزارش باید شامل یک مضمون و نکته اصلی باشد.

* هیچ نکته‌ی اصلی نباید از گزارش حذف شود.

* هیچ نکته‌ی اضافی و غیرضروری نباید در گزارش گنجانده نشود.

* قواعد دستور زبان باید رعایت شود.

* از نوشتن جمله‌های بلند خودداری شود.

* نباید در گزارش جهت فکری نویسنده تغییر کند.

* از علائم نقطه گذاری باید به نحو صحیح استفاده شود.

بنویسیم

فردا ساعت ۳ بعد از ظهر

۸۰ درصد

۸۷ درصد

گرانها

جاندار

نویسیم*

* خیلی زود

* خیلی

* اکثریت

* ذی قیمت

* ذی روح

مرحله بازبینی

* در این بخش، گزارشگر باید تمام مطالب را یک بار دیگر بازبینی و ایراد های آن را اصلاح کند.

- * آیا مثالها کافی هستند؟
- * آیا گزارش حاوی اطلاعات کافی است؟
- * آیا نیاز به شرح بیشتری دارد؟
- * آیا مطالب اضافی در گزارش وجود دارد؟
- * آیا استدلالها محکم هستند؟
- * آیا گزارش واضح و روشن است؟
- * آیا بین جملات ربط منطقی وجود دارد؟
- * آیا جملات به لحاظ دستوری صحیح است؟
- * آیا قواعد نشانه گذاری به طور صحیح رعایت شده است؟

استفاده از تکنیک های بصری

* عنوان بندی

* استفاده از جدول ها و نمودارها

* شماره گذاری

* خط کشیدن زیر جملات

* پررنگ کردن کلمات

* استفاده از دایره ها و مربع های توپر